

SILOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbirna vsaka dan opokina — Mesecna naročnina 11.— Kr.
EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje časopisov in časopisov: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Razdel pri postno delovanju: Ljubljana št. 10-361

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Novi uspehi letalstva

15.000 tonski parnik in petrolejska ladja potopljena — Bombardiranje letališč in prometnih zvez v Egiptu in Siriji

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 23. junija naslednje 1124. vojno poročilo:

Naša torpedna letala so napadla sovražni konvoj vzdolž obale severne Afrike in potopila 12.000 tonski parnik in petrolejsko ladja drugega 7000 tonskega, tretji trgovski parnik je bil torpediran v Tuniskem zalivu.

Naše letalske skupine so bombardirale pristanišče Bizerta ter cestne in železniške cilje južno od Jafe v Palestini.

Sovražna letala so bombardirala in obstreljevala s strojnimi mestoma Salerno, Castelvetrano, Milazzo in Olbijo. V Salerno belježijo škodo in izgube.

Protiletalske baterije v Olbiji so zrušile v plamenih eno letalo vzhodno od Castell Sarda.

Med letalskimi napadi na Reggio Calabria in Messina, o čemer je poročalo vojno poročilo št. 1123, so naši lovci sestrelili dve štirinotorni letali.

Pripomba: V torpednih akcijah, ki jih omenja današnje poročilo, sta se posebno odlikovala letalca: poročnik Veroni Orlando iz Milana in narednik vodnik Cozzi iz Olgiate Olone (Varese), ki sta potopila 12.000 ton ladje.

poročnik Malgoli Ruggero iz Milana in narednik Spina Vincenzo iz Milana pa sta zadela 7000 tonski trgovski parnik.

Zaradi letalskih napadov na Salerno, o čemer poročajo današnje vojno poročilo, je obžalovati med prebivalstvom 41 smrtnih žrtev in 57 ranjenih.

Izgube prebivalstva zaradi sovražnega napada na področje Messinske ožine, o čem-

mer je poročalo včerajšnje vojno poročilo, je bilo skupno ugotovljenih 5 mrtvih in 55 ranjenih v Villi San Giovanni in Bagnari Calabri.

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 24. junija naslednje 1125. vojno poročilo:

Naša torpedna letala so med ofenzivnim izvidništvom nad alžirskimi obalami potopila 15.000 tonski parnik in torpedirala petrolejsko ladjo s 7000 tonami.

Nad Sicilijo je naš izvidnik zrušil nasprotno torpedno letalo, drugo pa hudo zadel.

Italijanski bombniki so z dobrim uspehom bombardirali letališča Latakija, Sirijo in prometne zveze v Fuki (Egipt).

Sovražnik je izvršil napade na La Spezia, Porto Empedocle in Catanijo. V zadnjem mestu je bilo porušeno mnogo civilnih poslopj in bilo je nekaj žrtev med prebivalstvom.

Protiletaske topništvo v Spezi je sestrelilo 2 letali. Tretje letalo je strmoglavilo v morje zapadno od Calambona, zadeto s strelji obrambnih baterij v Livornu.

Med prebivalstvom Catanije se po napadih, ki jih omenja današnje vojno poročilo, obžaluje 19 mrtvih in 106 ranjenih.

Torpedno letalo, ki je potopilo 15.000 tonski parnik, sta pilotirala mareschala Mammola Angelo iz Trasaghis (Udine) in Cineprari Radames iz Perugia. Petrolejsko ladjo je zadelo letalo, ki ga je pilotiral poročnik Bonaiuto Luigi iz Sarna Salerno) in narednik Zger Bruno iz Triesteja.

Princesa Piemontska v Palermu in Catani

Palermo, 23. jun. s. Nj. Vis. princesa Piemontska je zopet obiskala naše mesto in se prepričala o ranah, ki so bile veliki pohabljenki zadane ob sovražnih slepih napadih in da tlaži prebivalstvo s svojo vzvišeno navzočnostjo. Ob spremstvu prefekta, zveznega tajnika in župana je princesa obiskala neko bolnišnico italijanskega Rdečega križa, v kateri leže civilni ranjenci, ter neko vojaško bolnišnico. Zanimala se je za bolniško oskrbo in ravnanje ter se je ljubeznjivo razgovarjala z bolniki. Nato si je ogledala najbolj hudo prizadete okraje mesta ter si je hotela ogledati tudi škodo na Liktorski hiši. Po svojem obisku se je vzvišena gospa podala k neki bateriji protiletalskega topništva Milice, ki se je posebno izkazala ob nekem dolgem neprekinjenem bombardiranju. Oficirji in legionarji so izrazili Nj. Vis. nežirno vero v usodo domovine. Ob svojem obisku je vzvišena princesa lahko ugotovila, da si je Palermo v hudih izkušnjah skoval vojaško dušo, v kateri sovražni napadi ojačujejo voljo do vztrajanja in zmage.

Catania, 23. jun. s. Pretekli dni je Nj. Vis. Marija Piemontska kot generalna inspektorica italijanskega Rdečega križa prispevala v Catanijo privatno in obiskala ranjence, ki so bili poškodovani ob sovražnih napadih in ležijo v bolnici italijanskega Rdečega križa »Vittorio Emanuele« in v bolnici »Santa Marta«. Zanimala se je za stanje vseh in je vse tolažila. Bolniki in osebe je teh bolnic so sprejeli vzvišeno princezo z mogočnimi manifestacijami za Savojsko hišo. Nj. Vis. so spremljali med bivanjem v Cataniji prefekt, zvezni tajnik in župan. Pred odhodom je princesa obiskala najbolj prizadete kraje.

Najvišje priznanje železničarjem

Rim, 24. jun. s. Na zadnjem sestanku ministrskega sveta so bili privrženci dolžnosti, hrabrost in požrtvovalni duh železničarjev deležni visoke pohvale Duceja. Naslednja slika prikazuje zasluge teh tovarišev, ki so se na lokomotivah, na trgih in na postajah zadržali kakor pristni bojniki. Med 182. ranjenih 341. pogrešanih 9. odlikovanih z bronastimi kolajnam za vojaško hrabrost 3. z vojnimi križi za vojaško hrabrost 8. omenjenih v častnih zapovedih poveljstev 4. svetlo pohvaljeni po vojaških oblasteh 126. pohvaljenih po vojaških oblasteh 36. omenjenih v dnevnem povelju vojaških poveljstev 6. pohvaljenih po prometnem ministru in generalnem direktorju 284. odlikovanih s srebrno kolajno za civilno hrabrost 9. z bronasto kolajno za civilno hrabrost 1. pohvaljenih po političnih oblasteh 13.

Ti podatki niso popolni, ker je za mnoga junška dejanja še v teku potrebno zbiranje podatkov za podelitev posebnega priznanja.

Rim, 24. jun. s. Eksk. Poverelli, državni tajnik za železnice se je ob spremstvu generalov Raffaeleja in Betocchijske podal pretekli dni v nekatere kraje v Kalabriji in na Siciliji ter si ogledal železniške in pristaniške naprave, ki so bile poškodovane ob letalskih napadih. Ob tej priliki je pohvalil in vzpodbudil železničarje.

Narodni spomenik za letalskega maršala Itala Balba

Rim, 24. jun. s. Za bližnjo obletnico smrti Itala Balba je Duce odredil, naj se na prihodnjem ministrskem svetu predloži osnutek zakona za postavitve narodnega spomenika, kvadrurnviru in letalskemu maršalu Italu Balbu v njegovem rojstnem mestu.

Krajevni boji na vzhodu

Živahno letalsko udejstvovanje — 16 sovražnih čolnov in ena večja ladja potopljena — Bombardiranje Hulla

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. jun. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo današnje naslednje poročilo:

Z vzhodne fronte poročajo samo o krajevnem bojem delovanju. Letalstvo je napadalo letalska oporišča in oborožitvene tovarne v sovražniškem zalivu ter zažgalo v Finskem morskem zalivu tri obalne prevozne parnike.

Angleške in ameriške letalske sile so izvedle včeraj in preteklo noč več težkih napadov na mesta v zapadni Nemčiji in v zapadnih zapadnih predelih. Posebno v stanovanjskih okrajih mest Oberhausena in Mühllheima (Porurje) so nastala znatna razaranja. Prebivalstvo je imelo večje izgube.

V popoldanskih urah dne 22. junija je na morju pri Sheweningenu močan oddelek angleških bombnikov in torpednih letal brezuspešno napadel nemški konvoj. Zaščitne enote ter protiletalsko topništvo na trgovskih ladjah so sestrelile 7 napadalnih letal. Konvoj je prispel polnoštevilno v namembno luko.

Vseh je bilo med napadi včerajšnjega dneva in zadnje noči po dostojni prispeli večji zopet sestreljenih 92 sovražnih letal, med njimi najmanj 75 štirinotornih bombnikov. Izgubljena so bila 3 lastna letala.

Nemška bojna letala so bombardirala v noči na 23. junija pomembne cilje na področju Londona.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. junija s. Vrhovno poveljstvo nemške vojske

Duce na seji direktorija Stranke

Raport tajnika Stranke Eksk. Scorze — Nad 4.7 milijona vpisanih članov borbenih fašijev — Porast članstva v vseh kategorijah

Rim, 24. jun. s. Pod Ducejevim predstvom se je v Beneški palači sestel direktorij PNF. Tajnik Stranke je predložil Duceju številne podatke o silah Stranke in vseh njenih organizacijah ter je predčital naslednji raport:

Poročilo tajnika Stranke

Duce! Na tem prvem direktoriju, ki mu Vi nam v čast predsedujete, je treba predložiti Vam, preden podam podatke o silah Stranke in njenih organizacij, stavek tistih, ki so padli v imenu fašizma v sedanjih vojni za velično domovine: padlih 41.352 vpisanih, porazdeljenih takole: hijerarhov 1.427, skvadristov 650, fašistov 39.275. Stranka daje v tem prenatku vojski 1.606.140 vpisanih, takole porazdeljenih: fašistov 1.548.015, vseučiliščnikov 58.125.

Celotna sila vpisanih v borbene fašije dne 10. junija leta XXI. je 4.770.770. Za vpoklicane obstoja oprostitev od vpisanih, kateri so se mnogi odrekli in dvignili izkaznico po zborih, v katerih služijo in po tistih, ki niso vpoklicani pod orožje. Do 10. junija je dvignilo izkaznice 2.273.483, ki dajo skupno z 1.298.115 vpoklicanimi, ne da bi dvignili izkaznico, skupno 4.061.498 vpisanih fašistov. Podobno je za GUF položaj naslednji: Izkaznico ima 164.667 članov z všteti 58.125 vpoklicanimi pod orožjem, to je porast za 5.370 članov glede na stanje ob koncu leta XXI.

Duce, kakor vidite je število vpisanih še nadalje zelo veliko navzlic strogi disciplini in izvedeni selekciji ter pozivu za vrnitev izkaznic tistim, ki ne čutijo, da bi mogli služiti Vam in vladati po navodilih religiozne strogosti, ki ste jih Vi izdali. To je povedano v sramoto in svarilo tistim, ki mislijo, da se fašistične legije ne znajo in ne morejo upirati v trilem ozračju, ki ga ura domovine zahteva. In to ne velja samo za moške, temveč tudi za ženske, katerih je 1.217.036 vpisanih v primeri z 1.027.409 ob koncu leta XX., s porastom torej za 189.637 članic. Poročilo o številčni sili GILa Vam bo sporočeno, ko bo vpisovanje končano.

Skoraj nespremenjen položaj z majhnim porastom nudijo pripadajoča združenja, šole, nameščenci državnih podjetij, nameščenci javnih podjetij, železničarji, pošto-telegrafski nameščenci, z 903.389 vpisanimi v primeri s koncem leta XX., ko je bilo 892.518 vpisanih. Z vojnimi časom upravičljivi upad nudi Dopolavoro s 4.500.000 vpisanimi v primeri s prejšnjim letom, ko jih je bilo 4.612.294.

Duce, to so številke, toda številke imajo absolutno vrednost samo tedaj, če predstavljajo duha in voljo. Volja in duh, ki preveča ta pod znamenji Littorija uvrščene sile, se imenujeta: Zvestoba, disciplina, vztrajanje, zmaga!

Anglosaško barbarstvo bo maščevano

Berlin, 24. jun. s. Nova letalska zmaga nemške obrambe nad angloameriški bombniki, je stala sovražnika, kakor je bilo včeraj objavljeno, 136 letal vseh tipov. Ti uspehi se obširno komentirajo v tisku, ki piše, da se obrambna sredstva proti angloameriškem letalskemu terorju vedno bolj izpopolnjujejo, ter zadajajo nasprotniku težke nenadomestljive izgube. »Völkischer Beobachter« izjavlja, da bo kmalu prišel dan, ko bosta nemška znanost in tehnika lahko dokazali svojo sposobnost in pokazali sovražniku, da se Nemčija lahko posluži doslej nepoznano učinkovitih obrambnih sredstev. Tedaj bo prišel trenutek za represalije in angloameričani so lahko prepričani, da bo naš udarec nazaj bil v razmerju 1:10. Tudi »Lokal Anzeiger« zatrjuje, da se mora proti letalskim piratom, ki se ne menijo za življenja žensk in otrok, sleherni pravilo viteštva in človečanstva nujno opustiti. Nemško prebivalstvo ve, da mora vztrajati tudi za ceno najhujših žrtev in s tem omogočiti vojakom, ki se bore na fronti, dosego zmage ter pomagati, da bodo nekega dne letalske barsbarske akcije proti civilnemu prebivalstvu pravično maščevane.

General Mihajlović pobegnil

Berlin, 24. jun. s. Kakor priznava londonski radio, piše nemška poluradna agencija, se je general Mihajlović potem, ko so bile njegove čete od oddelkov Osi v gorah Črne gore obkoljene, rešil z begom proti obali, kjer ga je vzel na krov neka angleška podmornica. Beg generala Mihajlovića je povzročil naglo zrahljanje odporne fronte oboroženih tolp, ki so odvrle orožje ne se dale ujeti. Poveljnik neke velike skupine kapitan Koprivnik je izjavil, ko se je predal, da jih je Mihajlović izdal in jih prepustil usodi v trenutku, ko bi bila bolj ko kdaj potrebna njegova navzočnost za organizacijo odpora. Partizani, je zaključil kapitan, so bili v splošnem sili borbe. Borbe brez upanja v korist tujih sil.

Edini cilj je borba

Berlin, 24. jun. s. »Lokal-Anzeiger« objavlja pod naslovom »Edini cilj je borba« na prvi

Govor Duceja

Po poročilu Scorze je govoril Duce. Njegov govor so nazoči dolgo odobraval. Duce je določil, naj se straža ob praporih po-

veril mladcem GILa ob starih fašistih. Tako bo straža ob zastavah tistih mladčev, ki so se borili pri Bir El Gobi, pri El Alameinu in Marethu, predstavljala ne samo simbolično nadaljevanje vere v načela fašizma in postulate revolucije.

Prihod Visokega komisarja Ekselence dr. Giuseppea Lombrasse v Ljubljano

Eksk. dr. Giuseppe Lombrasse, novemu Visokemu komisarju Ljubljanske pokrajine, ki je te dni prispel v naše mesto — vidi pozdrav s najlepšimi žetjmi prebivalstva pokrajine

Novinarji Duceju in Hitlerju

Dunaj, 24. jun. s. Kongres novinarjev trojne pakta in pripadajočih držav je poslal Duceju naslednjo brzojavko:

Drugi kongres novinarstva v Evropi, bore se za pravično stvar, dviga k Vam, Duce, prvega novinarja Italije, ki ste najvišji izraz naše vere in našega prepričanja v zmago, najvišji pozdrav. Novinarji, ki so znali združiti besedo z zgledom, ki izkazujejo v svojih vrstah slavne odrede padlih, ki so v črti, kakor se nikoli, pripravljeni, da se borijo in umrejo za triumf ideje, ki je nastala iz skupne revolucionarne misli.

Podpisani: direktor Zveze narodnih združenj novinarjev Sudermann (Nemčija), Guglielmotti (Italija), Santamarina (Spanija), Koloswary Borksa (Madžarska), Gregorian (Rumunija), Nikolov (Bolgarija), Adamy (Slovaška), Bogdan (Hrvaška), Risvedt (Norveška), Du Prel, generalni tajnik.

Hitlerju je bila poslana naslednja brzojavka: V trenutku hude preizkušnje za evropsko celino zborujejo na Dunaju novinarji mladih narodov, pripadajoči Zvezi narodnih združenj novinarjev. Oni Vas, Führer, spoštljivo pozdravljajo in izražajo svojo odločitev, da bodo posvetili silo besede z odločnostjo in strastjo za obrambo Evrope v borbi za njeno veliko bodočnost.

Podpisani: direktor Zveze narodnih združenj novinarjev Sudermann (Nemčija), Guglielmotti (Italija), Santamarina (Spanija), Koloswary Borksa (Madžarska), Gregorian (Rumunija), Nikolov (Bolgarija), Adamy (Slovaška), Bogdan (Hrvaška), Risvedt (Norveška), Du Prel, generalni tajnik.

Ekselence Polverelli je poslal kongresu naslednjo brzojavko: Zastopnikom tiska trojne pakta in pripadajočih držav, zbranim na Dumaju, pošiljam tovariški pozdrav, svoj in fašističnega novinarstva. — Minister za ljudsko kulturo Gaetano Polverelli.

manj 100 mrtvih in kakih 30 ranjenih. Vlada je v prizadete pokrajine poslala mnogo pomožnih vlakov, ki so ranjence prepeljali v Carigrad in v Ismid.

Inseriraj v »Slov. Narodu«!

Hud potres v Turčiji

Ankara, 22. junija. s. Po nadaljnjih vesteh glede potresa v nekaterih turških področjih se doznava, da znaša število ranjenih 7000. Mrtvih še ni bilo mogoče prešteti. Iz področja Adapazarija so ranjence prepeljali v Izmit in jih spravili v bolnice in šole. Kakor vedno po velikih potresnih sunkih, so tudi to noč divjale nevihte, ki so se poslabšale položaj prizadetih. Doznava se nadalje, da so občutili lahke potresne sunke skoraj v vsej Anatoliji. Zelo hudo škodo so utrpeli tudi kraji Keyde Hendek in Arifiye. Koliko žrtev je bilo v teh krajih, se še ne ve. Tudi v Ankari, Smirni in Boru so čutili močne potresne sunke. Telefonske zveze med Carigradom in prizadetimi kraji so še vedno prekinjene. Opozovalnica v Carigradu je objavila, da je bil potres mnogo jačji, kakor potres, ki je pred tremi leti porušil mesto Elsinđžan.

Carigrad, 22. junija. s. Po zadnjih vesteh, ki so prišle iz krajev kjer je bil potres, naj bi doslej našli 1304 mrtve. Mnoga trupla so se pod ruševinami.

Ankara, 22. junija. s. Ob potresu, ki je opustošil nekatera ozemlja Turčije, poroča posebni dopisnik anatolske agencije iz Adapazarja naslednje: Že po prvih vesteh se zdi, da je nesreča mnogo hujša in obsežnejša, kakor so mislili prvi trenutek. V Adapazarju so le redka poslopja ostala neprizadeta. Guvernerjeva palača ter mnogo javnih in zasebnih poslopj je le še kup razvalin. Mnogo je mrtvih. Doslej došle vesti pravijo, da je samo v omenjenem mestu nad 200 mrtvih, ranjenih pa nad 245. Tudi okoliške vasi imajo mnogo žrtev. Potres so zabeležili tudi v pokrajini Hendek. V samem mestu istega imena je naj-

Ekselencija dr. Giuseppe Lombrassa

novi zvezni tajnik Ljubljanske pokrajine

Ljubljana, 25. junija.

Kakor poročamo na drugem mestu lista, je Duce na predlog tajnika Stranke imenoval za zveznega tajnika v Ljubljanski pokrajini Visokega komisarja dr. Giuseppe Lombrassa na mesto dosedanjega zveznega tajnika dr. Orlanda Orlandinija.

Novi zvezni tajnik dr. Giuseppe Lombrassa je ena izmed najznamenitijh osebnosti fašistične hierarhije. Imenovan je na svoje mesto v Ljubljani po skrbni pripravi kot visok upravni uradnik v različnih važnih panogah. Odločilna za njegovo imenovanje je bila njegova trdna vera v poslanstvo fašizma in ni dvoma, da bo ne samo kot visoki komisar, marveč tudi kot zvezni tajnik pokazal svoje sposobnosti političnega vodje ter krepkega organizatorja.

V našem listu smo že objavili posebne podatke o karieri novega zveznega tajnika, ki se je vedno odlikoval po svoji borbenosti ter po svoji žilavosti v borbi proti prevratnim stremljenjem. Kot navdušen fašist je deloval v vseh fašističnih organizacijah, kjer je dokazal svojo neumorno delavnost, s katero je svojim sodelavcem in sodelnicam vlival duha in gredilsko voljo fašizma. O njegovem junaštvu in

veliki borbenosti pričča dejstvo, da se je prostovoljno udeležil vseh vojn, ki jih je fašizem vodil proti sovražnikom Italije, in da se je povsod obnesel izredno močasto. Mnoga odlikovanja, ki si jih je stekel kot bojevnika, ki je tudi s krvjo potrdil svoje bojevnost, so jasen dokaz, da je novi zvezni tajnik mož, ki mu je Duce z vso pravico zaupal vodstvo Ljubljanske pokrajine.

Kot upravno odlično izveščan mož z globokim strokovnim znanjem, je imel tudi veliko vlogo v italijanskem novinarstvu, saj je bil ustanovitelj, soodpornik in glavni urednik izredno važnih fašističnih glasil. Njegova delavnost kot komisarja za naseljevanje ga je usposobila tudi za reševanje velikih narodnih in državnih problemov, tako da smo prepričani, da je Ducejev izbor padel na pravo osebnost.

Naša pokrajina sprejema novega zveznega tajnika z utemeljenimi veselimi nadami ter se postavlja od dosedanjega zveznega tajnika dr. Orlanda Orlandinija, ki si je v razmeroma kratkem času svojega delovanja v naši pokrajini stekel vsesplošni ugled in priznanje. Ljubljanski fašisti izražajo odhajajočemu zveznemu tajniku toplo hvaležnost ter mu pošiljajo tovariske pozdrave, spominjajoč se njegove delavnosti, ko je z vednim duhom in živo vero vodil fašizem v Ljubljanski pokrajini.

Ducejeve nagrade za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevih sklada podelil zakoncem Hočevar Balazarju in Ivani v Vilnijski in zakoncem Gole Karlu in Ani v Gorenji vasi o priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 li.

Prodaja mesa

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 26. junija t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarijih proti odvzemu odrezka »Le« junjskih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani 100 g govejega mesa. Delitev se bo pričela ob 7. uri.

Zaplenba imovine upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča: Zaplenjena se vsa premična in nepremična imovina brez izjeme, lastnina upornikov Koširja Stanka pok. Josipa, in pok. Medic Franciške roj. v Novem mestu dne 23. junija 1909, Koširja Božidarja pok. Josipa in pok. Medic Franciške roj. v Novem mestu dne 9. novembra 1913, in Koširja Ljubomira pok. Josipa in živ. Kopač Martine roj. v Novem mestu dne 30. januarja 1925, bivališče vsi v Novem mestu, kakor tudi ena četrtina vse premične in nepremične imovine brez izjeme, lastnina upornika Kosa Vinka pok. Josipa in živ. Marije Kramastetter roj. v Novem mestu 19. aprila 1912, kakor tudi ena četrtina vse premične in nepremične imovine brez izjeme lastnine njegove matere Kosa Marije roj. Kramastetter pok. Andreja in Jakar Antonije roj. v Bujah, Istra dne 21. junija 1885, biv. v Novem mestu, trgovke, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacije in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikov v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po čl. 7. in v izogib kazenskih odredb po čl. 8. naredbe z dne 6. novembra 1942-XXI. št. 101. morebitni imetniki premičnin po katerem koli naslovu, lastnine imenovanih in njihovi dolžniki, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacije in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikov v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7/II, stvari, ki jih imajo in dolgove, katere jim dolgujejo s prepovedjo vrniti njim ali drugim stvari ali dolgovanj znesek tudi le deloma plačati.

Spodnja Štajerska

— 30 Celjancov na obisku v Grazu. Urad za ljudstvo, prosveto in štajerskem Helmatitu, ki mu je poverjena organizacija tečajev nemščine na Spod. Štajerskem, je izbral 30 najmarljivostnejših udeležencev tečajev in jih negradil s tem, da jim je omogočil tridnevno bivanje v Grazu, kjer so si ogledali zanimivosti mesta in okolice.

— Zborovanje kmetovalcev. V St. Pavlu pri Prebodu je bilo v soboto 19. t. m. veliko zborovanje kmetovalcev, med katerim je bil svečano odprt kmetijski dvor. Zborovanje je prisostvoval tudi zvezni duja Franc Steindl, ki ga je pozdravil in želel mnogo srečeljsko zanimivega materiala, ki prča o nekdanjem življenju na naših tleh, so nekateri predeli ostali še vedno neprepoznani. Zato je pri kopanju na teh zgodovinskih tleh, kjer je nekoč stala Emona in kjer so iz nje vodile ceste, umestna vedno pazljivo. Ljubljana krije v svojih tleh še vedno precej dokazov o kulturni stopnji, gospodarstvu in družbeni ureditvi nekdanjega prebivalstva na tem važnem oporišču za razne vojaške pohode, predvsem dokazov za način in višino življenja Rimljanov, ki so preko Emona razpredali svojo trgovsko, vojaško in politično-organizatorsko mrežo v notranjost Evrope proti Donavi in na Balkan.

Delavci so kmalu za prvim našli še drugi okostnjak, ki je bil približno enake starosti kakor prvi. Zato ni več zbudil tolikšne pozornosti. Sprehajalci in ljubitelji sončenja na klopih v Zvezdi pa so se še naprej zanimali za izkopavanja. Pogosto so se ustavljali ob robu velike, skoraj polmrtve meter v zemljo izkopane jame in opazovali delavce pri delu.

V torek zjutraj je bilo njihovo pričakovanje poplačano z izredno zanimivo in važno najdbo. V bližini vremenske hišice se je kmalu zbralo polno opazovalcev, ki so pozorno sledili vsakemu zamahu krampa in lopate, saj so že vedeli, kaj je slo od ust do ust, da so našli nov grob, mnogo starejši, kakor sta bila okostnjaka. Dva mlada delavca sta med kopanjem opazila, da se njihova krampa zadržata na nekaj kamnito trdega, na nekaj, kar je podobno veliki kamnitni kadi. Preko kadi je bil povezan kamniten pokrov v njej sami pa so našli, popolnoma neokostnjakovo stekleno žaro z ostanki človeškega okostja in raznimi okraski.

O najdbi obveščeno vodstvo Narodnega muzeja je poslalo na Kongresni trg svojega službenca. Dva dni je marljivo zbiral vse ostanke ki so jih nato prepeljali v muzej.

Prevoz najdenih reči ni bil posebno lahek, saj je sama žara tehtala nad štiri stote. Sedaj so vsi predmeti že v muzeju in bodo v kratkem dostopni tudi vsem obiskovalcem. Žara je velika steklena posoda, ki drži približno do štiri litre tekočine. Med okostjem, ki je na njem opaziti, da ga je uničeval plamen, so opazni ostanki lobanje. V žari so našli okrašeno bronasto zrclo, več bronastih našivov in sklenjenih lupin. Kad, ki bi jo lahko primerjali z današnjimi krstami, je ščitila žaro. Lepo izklesana je svojo nalogo opravila izvrstno. Kasneje so delavci našli v bližini, kjer je bila izkopana kad, še več raznih drobnejših in pa dele odločne vodne napeljav, ki pa je novejšega datuma.

Zara z okostjem je po mnenju naših strokovnjakov stara skoraj 2000 let. Gre za grob uglednejše Rimljanke, ki je v prvem stoletju po Kr. delila dobro in slabo s svojim možem v naselbinu nekdanje Emona. Pokopali so jo ob cesti, ki je vodila iz Emona proti severu in kakor današnja Bleiweisova cesta vezala Emona s Trojanami, Celjem in Ptujem, kjer so bile druge važne naselbine in utrube v notranost srednje Evrope razširajočega se rimskega imperija. Grob ob cesti ni bil za takratne čase nič posebnega, saj so imeli Rimljani navado, da so pokopavali svoje mrtvice zunaj obzidja ob cestah. To so dokazale še druge najdbe v bližini kraja, kjer je bila sedaj izkopana žara. Tako so pred dobrimi 100 leti, ko so kopali temelje za kazinsko poslopje, našli več grobov s steklenimi žarami. Verjetno je, da bi nadaljnje kopanje odkrilo na Kongresnem trgu še več takih dokazov in zanimivosti iz življenja prastarih časov.

predstavi zborovalcem vođa krajevne skupine v St. Pavlu pri Prebodu Pinter. V svojem govoru je zvezni vođa omenjal veliko kmotko zborovanja lani v maju, ko je razglasil temelje političnega dela na Spod. Štajerskem. Da so ostali ti temelji isti, kakor so bili takrat, dokazuje doslej opravljeno delo. Govoru zveznega vođe je sledil ogled kmetijskega dvora, ki je v njem 10 tonska mostična tehnična, velika, prevzemna dvorana, pod, kjer mlatijo s najmodernej-

šimi stroji žito, oddelek za poljedelake stroje, delavnica in skladišče. Namen kmetijske dvora je olajšati kmetom vnovčevanje poljskih pridelkov in kmetijskega dela vobče.

— Pet otroških vrtov v eni krajevni skupini. V nedeljo 20. t. m. je bil števjen v Svičnem peti otroški vrt v krajevni skupini Rače. Okrožni vođa Eberhardt je naglašal važnost otroških vrtov na Spod. Štajerskem zlasti v jezikovnem pogledu.

SPORT

Ljubljana - Hermes - Kombinirano moštvo 6:2 (1:2)

Ljubljana, 25. junija. Zamisel tekme med gornjima enajstoricama se je izkazala za zelo dobro. Zal, prireditelj niso dosegli tolikšnega finančnega efekta, kakor je bilo zaželjeno glede na dobrodelni namen, zadovoljni pa so lahko s propagandnim in sportskim uspehom. Treba je poudariti, da je bila večerajšnja tekma ena najlepših, kar smo jih zadnje čase videli v Ljubljani. K slabi udeležbi občinstva je pripomoglo nekoliko tudi vreme, saj se je prav v času začetka glavne teme premikala okoli Ljubljane močna nevihta, ki so se jo mnogi zbal in ostali doma. Na igrišču Ljubljane se je zbralo do začetka glavne tekme okoli 600 gledalcev, ki so bili zelo zadovoljni z igranjem, ki jim ga je tekma nudila.

V prvenstveni uvodni tekmi je rezerva Hermes visoko porazila rezervno Marsa. Prvo tekmo med obema enajstoricama je zveza razveljavila, večerajšnja pa se je končala 6:0. Takoj nato so prišli na igrišče igralci obeh kombiniranih enajstoric, in sicer v naslednjih postavah:

Ljubljana - Hermes: Rožič-Hassl, Gomezelj-Perharčič, Serčer, Volavšek-Krupa, Lah, Hacler, Aljančič, Eržen.

Kombinirano moštvo: Rogelj-Antonič, Obersnel-Accetto, Vari, Pelicon-Bačnik, Vodeb, Vesnaver, Bertonec, Obersnel.

Tekma je pokazala dve glavni odliki: kombinacija Ljubljane in Hermes je odlično gradila, kombinirano moštvo pa je izvrstno razdiralo. Do svojih zgoditkov je prišlo bolj po slučaju. Oba sta padla kot

plod individualne akcije, iz prodorov. — Škoda je, da je moral Bertonec tik pred odmorom zapustiti zaradi rahle blewure igrišče. Nedvomno bi bil sicer izid mnogo nižji. Moštvo Ljubljane - Hermes je zelo lepo gradilo. Napad je kombiniral, da je bilo veselje pogledati. Vsi zgoditki so padli kot zrelo klasje. Bili so izdelani do zadnje poteze — strela v mrežo.

Tekma je bila vseskozi fair. Videli nismo niti enega incidenta, kar je dokaz, da znajo naši nogometaši zaigrati brezprizorno, če le hočejo. V vodstvo je prišlo najprej moštvo kombiniranih, ki je igralo v belih dresih. Iz nenadnega prodora je Bertonec že v 2. minuti potresel mrežo modrih. Rožič je bil brez moči. Devet minut zatem so bili bili zopet uspešni. Tokrat je poslal žogo v mrežo Vodeb. Modri so sicer mnogo napadali, toda obramba belih jim ni pustila streljati. Šele v 37. minuti se jim je posrečilo znižati po solokaciji Eržena.

Drugi polčas je v celoti pripadal modrim, ki so kmalu izenačili in nato kopčili zgoditke za zgoditkom. V 30. sekundi po otvoritvi je Hacler postavil na 2:2, nato v 3. minuti Aljančič na 3:2, v 21. minuti Kroupa na Lahov predložek na 4:2, v 41. minuti ponovno Kroupa na 5:2 in 43. minuti Hacler na 6:2. Sredi polčasa je sodnik prisodil v korist modrim še kazenski strel, ki ga pa Lah ni realiziral.

Sodil je Pušenjak ob podpori Kosa in Makovca dobro.

Deseta prvenstvena nogometna tekma

Mars - Tobačna tovarna v nedeljo na igrišču Ljubljane — V drugem razredu bitka med Zabajkom in Korotanom dopoldne na igrišču Korotan

Ljubljana, 25. junija.

V nedeljo se bo nadaljevalo prvenstvo ljubljanske nogometne zveze z X. kolom, ki obsega prvorazredno tekmo Mars-Tobačna tovarna in drugorazredno tekmo Zabajk-Korotan. V prvi polovici tekmovala je Mars premagal Tobačno tovarno, Korotan pa Zabajk. Obe tekmi sta nam še dobro v spominu. Prva zaradi razburilivega poteka, druga pa, ker je bila kasneje razveljavljena in si je točki po sklepu zveze pripisal Zabajk, ki je tako naenkrat postal kandidat za drugo mesto.

Po nedeljskih tekmah sta zmagovalca v obeh razredih že določena. Ni pa še popolnoma gotovo, kako se bodo razvrstili drugi klubi. V prvem razredu je najmočnejši kandidat za drugo mesto Hermes, ki potrebuje vsaj še eno točko in bo izven dosegja naslednjega kroga Marsa. Prav za to točko pa se bo moral trdo boriti. Mars ima še izgleda, da ga dohiti in prehiti. Zmagati mora v nedeljo proti Tobačni tovarni, nato pa odpraviti v direktnem spopadu Šiškarje. Glede na nedavni poraz 7:0 to ni nemogoče, pač pa zelo verjetno. Tako bi imeli obe moštvi po 6 točk in bi odločal količnik. Sedaj ima Hermes količnik 9:12, Mars pa 7:16. Marsov količnik je torej zaenkrat še izdatno slabši. V dveh tekmah in z dvema zmagoma si ga Marsovi lahko izdatno popravijo. Hermežani pa poslabšajo. Dejstvo je, da je Marsovec pot do drugega mesta še vedno odprta. Prvi pogoj pa je, da v nedeljo proti Tobačni tovarni zmaga, in to čim izdatneje.

Tobačna tovarna nima več posebnih izgledov. Da bi se rešila zadnjega mesta, skoro ni verjetno. Do konca sta njena nasprotnika še Mars in Ljubljana. Edini, ki bi ji lahko dobavil vsaj častno točko, je njen nedeljski nasprotnik Mars. Moštvo bo zato v nedeljo nedvomno poskušalo najti v svojem tekmeču izza Kolinske tovarne ranljivo točko in mu odvzeti vsaj pol iz-

kupčka. Da to ni tako nemogoče, je pokazala že prva tekma med obema moštvi. Takrat je Tobačna tovarna podlegla bolj po svoji krivdi, kakor pa po dejanski premoči Marsa.

Nedeljska tekma med Marsom in Tobačno tovarno bo torej zanimiva. Začela se bo ob 18. na igrišču Ljubljane ob Bleiweisovi cesti. V uvodni tekmi se bosta pomerili v prvenstveni tekmi mladini Marsa in Ljubljane.

Se važnejša za svoje področje bo drugorazredna tekma med Zabajkom in Korotanom. Njen izid bo neposredno odločil za naslednjega drugega mesta. Zabajk je v razpredelnici trenutno v prednosti z eno točko. Ni pa verjetno, da bi mu v nedeljo uspelo poraziti Korotance. Upoštevati moramo, da jim je v prvi tekmi podlegel zelo visoko in da bo moral nastopiti brez dveh kaznovanih igralcev. Korotan je favorit. Tekma bo ob 10. dopoldne na igrišču Korotan.

Mladinski turnir SK Marsa

V nedeljo dopoldne bo odigran na igrišču SK Marsa zanimiv nogometni turnir mladinskih moštev v organizaciji SK Marsa. Kakor smo že opozorili, je za to tekmovalje darovala trdnica »Spektrum« lep pokal za zmagovalce, drug pokal pa je daroval prireditelj. Če bodo nastopila več kakor štiri moštva, bo tretje plasirano moštvo dobilo še lepo plaketo. Tekme se bodo začele ob 9. uri.

Koliko moštev in katera bodo nastopila, bo končno ugotovili današnji sestanek delegatov nastopajočih klubov v prostorih nogometne zveze ob 17. Neglede na imena in število sodelujočih pa je pohvalna pobuda vodstva SK Marsa vredna vsakega zanimanja sportnega občinstva. Mladinske tekme so mnogokrat zelo privlačne, saj je med mladimi igralci nekaj tehnično že izvrstno izdelanih talentov.

Beležnica

ROLEDAR

Danes: Petek, 25. junija: Viljem.
DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matka: Nocoj nič novega.
Kino Sloga: Dobljena igra.
Kino Union: Pomladne noči.
Tretja sklepna produkcija Glasbene akademije ob 19. v veliki unijski dvorani.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjani trg 5; Dr. Klanjšček Dia, Cesta Arle Rea 4; Bohinjec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Iz pokrajine Gorizia

— Nežreče. Zrtev padca s čretnje je postala 65letna Felicita Dorn iz San Floriana. Poškodovana si je hrbtenico in je njeno stanje nevarno. — Gletni Alessandro Sdragati iz Gorizije je padel s kolena in se poškodoval po vsem telesu. — Gletni delavec Alojz Ceretti iz Gorizije si je med delom odrezal kazalec desne roke. Vse poškodovane so prepeljali v gorizijsko bolnišnico.

Nove izkopanine na Kongresnem trgu

Po dveh okostnjakih mlajšega datuma so v torek izkopali žaro s človeškimi ostanki, starimi blizu 2000 let

Ljubljana, 25. junija.

Poročali smo že, da so pri delih na Kongresnem trgu nedavno izkopali izpod korenin velikega kostanja močan okostnjak. Postavili smo takrat domnevo, da izvira okostje bržkone iz časov, ko je bilo v severnem kotu Kongresnega trga pokopališče kapucinskega samostana. To je bilo v časih, ko ta prostorni trg še ni bil posajen s kostanji, v 17. ali 18. stoletju. To

mnenje je pravilno in ga potrjujejo tudi strokovnjaki in poznavalci ljubljanske zgodovine.

Najdba okostnjaka je zbudila med Ljubljančani živo zanimanje za delo kopavcev. Domnevali so, da bodo delavci našli pri svojem delu na nove, morda še zanimivejše najdbe. Dasi je bilo pri raznih gradbenih in regulacijskih delih ter pri polaganju podzemskih napeljav in naprav izkopanih v prejšnjih letih

Ljudski običaji in verovanja ob telovem

Eden najlepših pomladnih praznikov, ki smo ga letos praznovali goleti

Ljubljana, 25. junija.

Telovo pri nas praznujemo že od njega dni izredno slovesno; praznovanje ima poseben značaj, kakršnega nima noben drug praznik. Včasih so telovo praznovali še mnogo bolj slovesno kakor dandanes. Praznovanje je bilo prava verska manifestacija, ki je dobila veličasten okvir. V prejšnjih stoletjih so bile telovske procesije najslavnejši dogodek v Ljubljani. Pri njih je sodelovalo vse mesto, posredno in neposredno.

Praznik ustanovljen l. 1264

Telovo je sorazmerno mlad praznik. Ustanovil ga je papež Urban IV. l. 1264, torej pred 700 leti. Tedaj je bila krščanska vera že trdno vkoreninjena pri našem ljudstvu in bi pričakovali, da se praznovanju telovega niso mogle prikriti iz poganskih časov izvirajoče vraže. Vendar se tudi tu kažejo sledovi poganske dediščine, davnih običajev in verovanj. V davni so naši predniki praznovali razne praznike, ki so bili v tesni zvezi z naravo, z njenim večnim spreminjanjem, prerobjanjem in odmiranjem; tesno so bili zvezani z naravo, zato so tudi čutili mnogo bolj z njo. Verjetno je, da jim je bilo največji praznik praznovanje zmagoslavja sonca nad temnimi silami zime. Pomladnih praznikov je bilo morda več, odnoso so bili zvrščeni v skupno pomladno praznično dobo, ki se je odlikovala s številnimi verskimi obredi, praznovanji ter slovesnostmi. Iz tega bi nam postalo razumljivo, zakaj je tudi telovo prevzelo nekatere običaje, ki se zde dandanes nerazumljivi in ki nimajo prave zveze s krščanskim praznovanjem.

Verovanja našega ljudstva

Zbiralec narodnega blaga, zapisovalec narodnih običajev, vrah in verovanj l. Navratil je v prejšnjem stoletju zapisal tudi nekaj vrah, tedaj pri nas še živih ob telovem. Da so nekateri običaji prehajali od praznika na praznik, odnoso, da so bili v navadi ob več praznikih hkrati, lahko spoznamo, saj se je ljudstvo še do najnovejšega časa držalo običajev in verovanj v vraže v raznih krajih časovno različno. Tako so v Semiču verovali, da bi čarovnice jezile na kravah in jih zdrobile, če bi gonili krave na pašo na binkoštno nedeljo pred sončnim vzhodom. Prav tako so verovali, da ne smejo goniti krav na pašo pred sončnim vzhodom na križev (vnebohod) in na telovo. Kaj skriva to verovanje v sebi, ni pojasnjeno. Ponekod pri nas so pa ljudje gonili živino na pašo na binkoštno nedeljo ponoči. Tedaj so tudi dajali kravam v tekočo vodo namočen kruh — namočiti ga je bilo treba, preden je posijalo sonce — in so verovali, da bodo krave imele zato več mleka. — Ljudstvo je pripisovalo čudodelno moč tudi blagoslovljeni vodi, češ da razganja hudo-

urne oblake. Se dandanes te ravada da na kmetih škrope z blagoslovljeno vodo, ko se bliža nevihta. — Kjer je že bilo do novejšega časa živo verovanje, da je treba na binkoštno nedeljo ali na telovo gnati živino na pašo pred sončnim vzhodom, niso več poznali pravega pomena verovanja, razen v Semiču. Na Koroškem so krstili pastirja, ki je prignal živino na binkoštno nedeljo zjutraj na pašo zadnji, z imenom »binkoštni kralj«. Na Stajerskem so pa zaspanega pastirja, ki je prignal zadnji na pašo, imenovali »Lukman«.

Čudodelna moč telovskih vej

Ljudstvo je nekdaj verovalo in še veruje dandanes tu in tam, da se skriva čudodelna moč v vejah, ki z njimi krase ob telovskih procesijah hiše ob cestah, odnoso v brezah, ki jih postavljajo ob poti. Na kmetih, kjer se pomika telovska procesija med polji, na prostem, postavljajo breze v zemljo, da nastane pravi drevo-red. Ob postajah, kjer je blagoslov, pa postavljajo majhe. Po procesiji so včasih spravljali cvetje, ki je bilo v okras na oltarjih ali ki so ga nosili ljudje v procesiji. Temu cvetju so kakor brezovim vejam, odnoso sploh lesu, ki je bil uporabljen za okrasitev poti, pripisovali čudodelno moč. Predvsem so verovali, da ta les lahko prežene hudo uro. Značilno je, da so to moč pripisovali tudi na cvetno nedeljo blagoslovljenemu lesu, »butaricam«. Kakor les butaric, tak oso tudi telovske brezove veje sežigali ob bližajoči se hudi uri. Tudi v tem se baje skriva ostanek poganskega verovanja, češ, to sežiganje spominja na žgalni dar nekdanjega malikovalstva. Navratil je zapisal, da so v Velikih Laščah in v nekaterih drugih krajih samo gospodinjke lomile vejice od brez, postavljenih na telovo pri cerkvi, odnoso v sami cerkvi. Te vejice so potem zasajale na njivah, in sicer na vsakem oglu po eno. Verovali so, da se tako prenese blagoslov na njive ter da ujme prizanesajo pridelkom. Mislili so, da se prime blagoslov, ko nosijo Boga v procesiji, tudi dreves, in sicer tudi onih pri cerkvi, ne le v sami cerkvi. V Hinjah pri Žužemberku pa so nosile gospodinjke popodne na njive veje telovskih brez, da bi pridelkom ne škodovala miši. Tudi pri Hrvatih starovercih je bila živa vera, da veje, ki se jih je prijel telovski blagoslov, varujejo pridelke pred škodljivci.

Običaji pri drugih narodih

Na telovo nosijo Ukrajinci vence cvetja k blagoslovu v cerkev. Te blagoslovljene rastline potem uporabljajo za zdravljenje. Običaj je povsem podoben blagoslovljanju cvetja ob kresu pri St. Janžu na Dravskem polju. — Tudi na Češkem so predšnje čase verovali v skrivnostno moč blagoslovljenih telovskih vej. Gospodinjke in dekleta so si prizadevale, da bi si prisvo-

jile čim več telovskih vej in zlasti so posegale po večjih vejah, ker so verovali, da bo zrasel tako velik lan, kakor so velike veje, če jih postavijo na njivi. Verovali so tudi, da blagoslovljeni venci, ki so krasili poti in oltarje pri procesiji, odvrtajo strela od hiše. Nemci so pa pripisovali to skrivnostno moč vejicam, ki so jih zatakali med okna kakor pri nas »ivanjske rože«. — Na Poljskem so v nekaterih krajih na telovo blagoslovljali v cerkvi jelševino in lipovino, to se pravi, s temi vejami krase cerkev kakor pri nas z brezovimi. Ljudje lomijo te veje in jih odnašajo domov, da jih potem postavljajo na njivah, in sicer med razgore v zelenu, ki je zelje obvarovano mrčesa. Veje postavljajo tudi med konoplj, da bi bolje rastle. Tudi Poljaki na Poznanjskem kakor Ukrajinci nosijo na telovo k blagoslovu razna zelišča, ki jih potem uporabljajo za zdravljenje. — Nemčiji so duhovniki tudi blagoslovljali ob telovem, ko so rastline na polju na višku rasti, cvetice in zelišča ne. Prav tako je bil med Nemci razširjen običaj, da so vitkali telovske brezove veje na njivah med lan.

Nekdaj so praznovali binkošti 8 dni

Kako slovesno so praznovali nekdanje cerkvene praznike, ki se vrste spomladi, spoznamo že iz tega, da so v davni praznovanju binkošti po 8 do 9 dni. Praznovali so pa v pravem pomenu besede. Med praznovanje je tudi spadalo, da se ni smel nihče postiti. Niti molili niso kleče med praznovanjem. Leta 1094 je sklenil cerkveni zbor, da ostanejo binkoštni prazniki samo nedelja, ponedeljek in torek. V srednjem veku so opustili še praznovanje torka, dandanes pa ni več praznik tudi ponedeljek. Ze iz tega lahko sklepamo, da je bilo tudi telovo v starih časih posebno slovesen praznik. Njegovo slovesnost je povzdigovala še zunanja vznesenost, ki je imela tudi precej teatralnega na sebi. Pri procesijah so nastopali v tistih časih člani bratovščin, pripadniki raznih stanov z nekim posebnim ponosom ter s samozavestjo. Nastopali so pa tudi člani drugih organiziranih skupin, n. pr. meštanske garde, ki so se posebno povzdignili na zunanjo slovesnost, saj so tudi streljali pri blagoslovih. Hiše so bile okrašene, kakor da te mesto obiskal sam cesar. Raz oken so se spuščale dragocene preproge in bogate kite cvetja. Na oknih so gorele sveče. Po ulicah, kjer se je pomikala procesija, je bilo poslano s cvetjem. Sprito tako praznične vznesenosti je bilo vse prebivalstvo pod vplivom ter vtisom velikega praznika. — Tudi dandanes je ostalo v praznovanju telovega še mnogo nekdanje prazničnosti, tako da je telovo eden najlepših pomladanskih praznikov. Pravimo pomladnih, ker ga navadno praznujemo spomladi; ker pa je bila letos izredno pozno velika noč, praznujemo telovo poleti.

IZ LJUBLJANE

—lj Doslej najtoplejši dan. Včeraj je bil že prvi poletni dan. Mnogo toplejši dni sploh ne bo, kajti pri nas maksimalna temperatura zelo redko presega 30°, včeraj je pa znašala 29,6°, čeprav se je pooblašilo že, ko bi se še ogrevalo. Včeraj popoldne, ko se je začela bližati nevihta, je zračni tlak naglo popustil in barograf je zarisal značilno krivuljo. Dočja včeraj popoldne ni bilo, čeprav se je močno pooblašilo, nlohno smo pa dobili ponoči. Davi je ležala pri tleh megla, nad njo je pa bilo skoraj jasno. Bilo je nenavadno soparno in minimalna temperatura je bila zelo visoka, doslej letos najvišja; znašala je 16,4°. Zračni tlak je ponoči zopet malo narasel, davi je na bilo nezanesljivo, ali se bo vreme zopet popravilo. Verjetneje je bilo, da bo zopet začelo liti, ker je bila jutranja temperatura tako visoka. Okrog 10. je pa že posijalo sonce na jasnem nebu. Ni pa verjetno, da bo ostalo vreme lepo, ker je preveč soparno.

—lj Tretja sklepna produkcija Glasbene akademije ima na sporedu poleg tujih skladb tudi dela domačih skladateljev Ieva in Bravničarja. Nastopila slišajmo »Glasbene akademije staniš Jelka violina« in Stritar Nada (koraturni sopran), prva iz šole priznanega goslača in pedagoga Jana Slaisa, druga učenka mojstra Julija Betetta. Obe gojenki se odlikujeta po pristni muzikalnosti, odličnem tehničnem znanju in visoki glasbeni kulturi. Nastop bo v veliki unijski dvorani 25. t. m. ob 19. Prodaja sporedov v Matični knjigarni (3 in 1 L).

—lj Četrta sklepna produkcija Glasbene akademije bo v ponedeljek 28. t. m. ob 19 v veliki unijski dvorani. Na sporedu so petje, orkestralni instrumenti, klavir in komorna glasba. Prodaja sporedov v knjigarni Glasbene Matice po običajnih cenah. —lj Obvezno cepljenje proti tifusu vseh ljubljanskih peric ter lastnikov in uslužbencev obratovnic z živili je končano in so se ga res pripadniki teh poklicev udeležili v prav velikkem številu. Vsi, ki iz kakršnegakoli vzroka niso prišli k cepljenju z zaščitnimi tabletami zoper tifus, bodo pa morali svoj izostanek opravičiti. Kakor prejšnja leta je pa tudi letos prostovoljno prišlo pravo mnogo ljudi po zaščitne tablete, da se zavarujejo pred to nevarno boleznijo.

Meščani v gozdovih in ob vodi

Solnce je zvalilo velike množice ljudi k vodi, a rojstvenja je bilo nenadno konec — Borovnice bodo kmalu obrane

Ljubljana, 25. junija.

Letos nam je Jurij prinesel veliko noč, Janez Krstnik je pa prepustil svoj dan telovemu, tako zadnji pomladni praznik praznovali poleti. Da je že poletje, bi ne pomislili, če bi ostalo tako hladno in deževno kakor prejšnje tedne. Toda letos se je tudi poletje začelo po kolektariju, prav tako točno kakor pomlad. Sonce je začelo greti, kakor se spodobi o kresu, gromovnik Elja je pa tudi že sedel v svojo kočijo in dan za dnem se pripelje na sprehod. Cim se je začelo poletje po kolektariju, so se začele vsakdanje nevihte in nenadno je pritisnila vročina. Po vsem mestu diši po senu in tudi žito je začelo zoreti ter s svojim posebnim vonjem naznanjati poletje; tudi v Ljubljani zori celo blizu središča, pri Cerkovem gradu. Medro nebo se je razpelo nad mestom in prižgal se je prvi sončni kres; pomlad se je čez noč sprevela v poletje.

Včeraj so meščani namenili praznovati začetek poletja na prostem, kakor je treba. Na telovo je rado deževalo, najsi je praznik zgodaj ali pozno. Letos je pa bilo vreme izjema, vsaj dopoldne. Nebo je bilo povsem čisto; dopoldne nismo videli niti najmanjšega oblaka. Vročina je naglo narasla in opoldne je bilo že pošteno vroče. Čeprav je bilo soparno, ni kazalo, da se bo pooblašilo. Le tu pa tam so se pokazali oblaki, a po njih nismo mogli presoditi, ali se zopet obeta nevihta.

Zopet se je izkazalo, da so meščani prav za prav nomadi; ko sije sonce tako prijetno, kakor je včeraj prve popoldanske ure, meščan ne vzdrži doma. Začelo se je pravo preseljevanje meščanov v gozdove in k vodi. Prejšnja leta se je zdelo, da se je v njema za sončenje in kopanje že malo ohladila. Tudi lani, čeprav je bilo vreme dolge mesece vzorno za kopanje, ni bilo toliko kopalcev. Kjer koli je kaj vode ali kjer naj bi bila, je zdaj »zavlejenji prostor« meščanov. Tako so tudi zavzeli bregove poznih Glinice, potoka, ki ga prejšnje čase marsikdo ni poznal niti po imenu. Od Viča do Brda za Večno potjo je zdaj improvizirano veliko ljudsko kopališče. Slehera ped zemlje ob vodi je bila včeraj zasedena. Zdaj je v potoku vsaj toliko vode, da si kopalci lahko

zmojijo noge, lani med dolgo sušo pa je bila struga nekaj časa povsem suha.

Največ kopalcev pa seveda privlači ljudsko kopališče v Ljubljani. Ze prejšnja leta sta sloveli nabrežji ob razvodju Ljubljanice in Gruberjevega prekopa, ko kopanje tam ni bilo niti uradno dovoljeno. Ko so potem regulirali strugo in uredili nabrežji (desni breg so celo spremenili v park), je bilo kopanje še posebej strogo prepovedano. Meščani pa niso pozabili svojega starega kopališča na prostem, kar se je izkazalo lani, čim je bilo zopet dovoljeno sončenje in omogočeno kopanje v čisti strugi. Večjeje kopališča na prostem nismo nikdar imeli, vendar je mnogo premajhno. Kako je treba umno izkoristiti prostor, spoznamo tu; obe nabrežji sta ob sončnih popoldnevih v pravem pomenu besede pokriti s telesi kakor bregovi svete reke Ganges v Indiji. Včeraj je bila še tem hujša gneča, ker so si kopalci obetali najlepši dan. Kdor je prišel na kopališče dovolj zgodaj, je tudi v resnici ujel dovolj pristnega, toplega sonca, drugi so se pa komaj ogreli, ko je nebo nenadno potemnelo. Od sedera so se naglo raztegnili črni oblaki. Pogrmevalo je prijetno in nič posebnega ni prej naznanjalo nevihte. Med kopalci je nastal prelah in kopališča so se spraznila še mnogo hitreje kakor napolnila. Toda nevihte s ploho ni bilo, da so bili kopalci razočarani še zaradi tega...

Zdaj so meščani, ki rajši zahajajo v gozdove, že v manjšini. Borovnice so letos nenavadno hitro obrali. Vendar je bil včeraj še dan velike »žetve« v naših gozdovih. Mnogi nabirali so odhajali v gozdove že ob sončnem vzhodu in popoldne so se vračali z velikimi posodami, polnimi sladkega sadu. Večina jih je pa šla na »pašo« popoldne. Nekateri tudi nevihta ni prestrašila, da so vztrajali pri delu do večera. Bili so mnogo bolj zadovoljni kakor kopalci, ki so se morali odpovedati pričakovane veselju. Vračali so se polni vitaminov, da niso čutili niti potrebe — ki se tako živo oglašala ob nedeljah in praznikih — po tolažbi v predmestnih »izletniških postojankah«. Kljub temu je pa bilo tudi včeraj v predmestnih gostinah živahno, kakor da je vsa Ljubljana praznovala prošenje, ne le Tmovačani.

Radio Ljubljana

PETEK, 25. JUNIJA 1943-XXI

12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Lahka glasba — 13.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Simfonična glasba — 13.25 Radijske pesmi, orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 14.00 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. Pisana glasba — 15.00 Poročila v slovenščini — 17.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Koncert Adamičevega orkestra — 17.45 Komorna glasba — 18.00 »Govorimo italijanskoe, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politiki komentar v slovenščini — 20.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Radio za družino — 21.05 Orkester »Armonia«, vodi dirigent Segurini — 21.40 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali; Opera glasba — 22.10 Koncert violinstke Pine Carminelli — 22.45 Poročila v italijanski.

SOBOTA, 26. JUNIJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 11.50: »Pol ure za vojaka«. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Pisana glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Orkester vodi dirigent Gallino. 13.50: Komorna glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. — Operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 15.15: Polkrajinski vestnik. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 17.15: Na harmoniko igra Avgust Stanko.

17.45: Pisana glasba. 18.00: Gospodinjstvo predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politiki komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Priporočila k dogodkom. 20.40: GLUCK: Alcesta — v odmorih: predavanje v slovenščini. Zanimivosti v slovenščini; po operi: poročila v italijanski.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 25. junija: zaprto.
Sobota, 26. junija, ob 18.: Jorjeva hči.
Red B.

OPERA

Petek, 25. junija: Zaprto.
Sobota, 26. junija, ob 18.: Zemlja smehljaja. Opereta. Izven. Cene od 24 L navzdol.

DETERSIVI,

SCIAMPO

CANDEGGIANTI,

ceramski ovunque rap-

presentanti introdotti

Scriveri: casertieri.

CASSETTA 8 B — UNIONE

PUBBLICITA ITALIANA — GENOVA

CISTILNA SRED-

STVA, SAMPONI,

BELLIA,

isčemo povsod zastop-

nike, ki obiskujejo dro-

gerije, kolonialne trgo-

vine, Pliete:

CASSETTA 10 B — UNIONE

PUBBLICITA ITALIANA — GENOVA

COLLA IN

PASTA

per Uffici ceramski

ovunque rappresentati

introdotti casertieri.

Scriveri:

CASSETTA 10 B — UNIONE

PUBBLICITA ITALIANA — GENOVA

TESTEN KLEJ

za urade — isčemo po-

vsod zastopnike, ki ob-

iskujejo papirnice.

Pliete:

CASSETTA 10 B — UNIONE

PUBBLICITA ITALIANA — GENOVA

DNEVNE VESTI

— Izvoz italijanskega rajona na Madžarsko. V skladu s sklenjenim sporazumom bo Italija letos dobavila Madžarski 2,4 milijona kg rajona. Madžarska bo dobila istočasno tudi v Nemčiji 2 milijona kg enakega tekstilnega vlakna. Izvoz italijanskega rajona na Madžarsko se je od l. 1940 povečal za okoli 20%. Madžarska je odobrila za uvoz rajona iz Italije znatne carinske olajšave.

— Nova vrsta lahkega betona. Med vrstami lahkega betona, ki so se uveljavile v zadnjih dveh desetletjih, je dosegel največji uspeh »Lahki beton Siporex«. Kljub konkurenci drugih podobnih izdelkov se je odlično obnesel. Mnogo ga proizvajajo na Švedskem. Stiri švedske tovarne izdelajo dnevno 150—200 kvadratnih metrov siporeksa. Izdelek je zavarovan s patentom tudi v tujini. Siporex se ne izdeluje iz drugačnih surovin kakor normalni beton. Njegovi sestavni deli so portlandski cement, pesek, voda in aluminijev prah. Siporexove plošče in bloki se z lahkoto perejo, lahko jih žagamo, cepimo, luknjamo in pribijamo z žebliki kakor les.

— Racionalizacija trgovine in razvoj trgovin z enotnimi cenami. V zadnjem času so bile tudi v Italiji sprožene z raznih strani pobude, da bi se izvedla organska racionalizacija v trgovini s koncentracijo prodaj in z izločitvijo podjetij, ki niso nepogrešna. Zanimivo so v tej zvezi podatki o razvoju trgovin z enotnimi cenami. Ta specialna organizacija prodaje se je v Italiji dvignila od 9 trgovin v l. 1938 na 59 v l. 1940 in 80 v l. 1941. Te trgovine so v l. 1938 zaposlile 100 uslužbencev, l. 1939 že 400 in l. 1940 celo 3000. V teh trgovinah je bilo l. 1930 sklenjenih kupcij za okoli 44 milijonov lir, leta 1940 pa za približno 278 milijonov lir.

— Porast poštnih in brzojavne službe v Italiji. Nedavno zbrani podatki kažejo v zanimivi luči razvoj poštno in brzojavne službe v Italiji. V proračunskem letu 1940 do 1941 je število navadne korespondence

doseglo 3.389.095.000 kosov, kar je pomenilo v primeri z letom 1938—1939 povečanje za 19%. V letu 1941—1942 se je število navadne korespondence dvignilo na 3.656.700.000 kosov in se je tako napram predvojnemu številu dvignilo za 28%. Število paketov se je dvignilo od 17.259.603 na 19.091.157. V l. 1940—1941 je bilo poslanih denarnih nakaznic 30.350.021 za skupni znesek 4.280.086.000 lir. Naslednje leto pa 31.620.310 za skupni znesek 6.317.027.000 lir. V primeri s predvojnimi dobo se je lani povečalo število denarnih nakaznic za 44% in denarna vsota za 137%. Zasebnih brzojavk je bilo v l. 1940—1941 oddanih 37.773.825, leta 1941—1942 pa 39.323.749. Državnih plačilnih brzojavk je bilo oddanih leta 1940 do 1941 2.649.920, leta 1941—1942 pa 3.208.639. Poštno brzojavna služba je torej vsa zadnja leta naglo narasčala.

— Radijske oddaje za osnovne šole. Po sporazumu med ministrstvom za narodno vzgojo in radijsko družbo ELAR se bodo začele 2. julija posebne radijske oddaje za osnovno šolo. Trajale bodo vse počitnice, in sicer dvakrat tedensko: v ponedeljek in sredo od 8.15 do 9. Vsako uro bosta dve lekciji po 12 minut. Vmes bo kratek odmor, v katerem bo pogovor o aktualnih stvareh. Otvoritveni govor bo govoril minister za narodno vzgojo Biggini.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 50, z dne 23. junija 1943-XXI, objavlja odločbe Visokega komisarja: Zapičema imovine upornikov Koširja Stanka, Koširja Božidarja in Koširja Ljubomira kakor tudi Kopač Martine por. Košir in zapičemo imovine upornika Kosa Vinka in njegove matere Marije Kramastetter.

— Iz »Zadružnega registra«. Pri Kreditni zadruzi bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov, zadrugi z omejenim jamstvom v Ljubljani se izbrišeta člana upravnega odbora Česnik Ivan in Lapajne Zoran, vpiseta pa se člana upravnega odbora Vrančič Vladimir, bančni urad-

nik v Ljubljani Beethovnova ul. 16 in Golmajer Ciril, bančni uradnik v Ljubljani, Malgajeva ul. 2/II.

— Posvetitev novega škofa v Fidenzi. V Modeni so v nedeljo v stolnici posvetili novega škofa v Fidenzi mons. Francesca Gibertija. Navzoča sta bila škofa Modene in Perugia.

— Iz trgovskega registra. Hlebs Jakob, družba z o. z. se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator: Hlebs Jakob, pleškarski mojster iz Ljubljane, Petarcova ul. 28. Likvidacijska firma: kakor doslej s pristavkom »v likvidaciji«.

— Poziv upnikov. Tvrda »Hlebs Jakob« družba z o. z. v Ljubljani je prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo v smislu § 91. zakona o družbah z o. z., da svoje terjatve prijavijo likvidatorju Hlebsu Jakobu.

— Nov grob. Na kliniki je umrl znani gradbeni tehnik in lastnik realitetne pisarne g. Kunaver Ludvik. Pogreb bo danes ob 6. uri popoldne izpred viške cerkve na pokopališče na Viču. Pokojniku bodi lahka zemlja. Težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

— Kongres stenografov v Rimu. V torek 29. t. m. bo otvorjen v Rimu v dvorani zvez svobodnih poklicev in umetnikov na trgu sv. Bernarda drugi kongres stenografov. Pripravljalnemu odboru predseduje dr. prof. Mohrhoff, prvi stenograf zbornice fašiste.

— Vzgoja kaznivcev. Sredozemska poročevalska agencija poroča o odličnih uspehih, ki so bili v Italiji doseženi pri vzgajanju kaznivcev. Glavna osnova te vzgoje je delo. V kaznilnicah je bilo kljub težavam, ki jih ustvarja vojni čas, urejenih več industrijskih delavnic. V teh podjetjih je bil dosežen čisti dohodek v višini 29 milijonov lir. Razen tega so kaznivci, kadar je bila potreba, pomagali pri kmetijskih delih in v podjetjih, ki delajo za vojsko.

— Živa baklja. V Camporanu je mladi mehanik Angelo Nasti pretakal v bližini svojega doma bencin. V ustih je imel cigareto. Ta nepredvidnost je bila vzrok, da se je bencin nenadoma vnel. Istočasno je zagorela tudi Nastijevega z bencinom prepolna obleka in nesrečnej je umrl grozne smrti. Gorel je kakor baklja. Sosedje so mu sicer prihiteli na pomoč in ga skušali rešiti tako, da so ga zavili v volnene odeje, njihov trud pa je bil zaman.

— Letalska umetniška razstava v Rimu. V nedeljo so v Rimu otvorili v prisotnosti številnih uglednih povablencev in mnogih rimskih umetnikov razstavo umetnin — slik, kipov in grafike — ki so jih izdelali umetniki letalci v času svojega vojaškega službovanja. Razstava je zelo zanimiva in pestra. Zastopane so vse smeri od futuristov do tradicionalistov. Odprta in dostopna bo do 3. julija.

— Nesreče. V ljubljanski bolnišnici se zdravijo naslednji ponesrečenci. Rudolf Potnik, 24-letni mizar iz Ljubljane, si je zlomil levico. — Edvin Paškulin, 17-letni krojaški vajenec iz Ljubljane, si je pri padcu s črtnje zlomil levo ključnico. — Silvester Puhar, 13-letni sin mehanika iz Cerknice, se je vsekval v levico. — Marija Škufca, 8-letna hči posestnika iz Hini, si je pri padcu zlomila levo nogo. — Rosina Abč, 6-letna hči odvetnika iz Metlike, si je pri padcu z voza zlomila desnico. — Fr. Pelhan, 55-letni delavec iz Ljubljane, je obelzel hudo notranje ranjen; nanj se je zvalil težek sod.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustil naš dragi, dobri, z

Kako so oživel mamuta

Izkopavanja pomembne najdbe — Kako so ravnali z mamutovimi kostmi

Ljubljana, 25. junija. V prvem članku smo opisali, kako je prišlo do izkopavanja mamutovega okostja v Nevljah pri Kamniku in da je bila odkrita pomembna paleolitska postaja; skušali smo opozoriti na velik pomen znanstvenega dela v zvezi z odkritimi ostanke »predpotopne živali« ter povedati da gre za mnogo več kakor le za mamutovo okostje. Znanstveniki ni delal enostransko, temveč je posvetil vsem strokam proučevanja sledov davnega življenja resno pozornost in v ta namen je tudi organiziral izkopavanje tako, da je bilo zbrano vse potrebno gradivo za obsežno raziskovanje, ki še ni končno in ki bodo njegovi izsledki še objavljeni ter ocenjeni v znanstvenih publikacijah. Ljudi predvsem zanimata mamut, ki ga zdaj hodijo občudovati v muzej. Naj torej predvsem povem, kako so ga odkopavali in kako so ga potem postavili na nože.

Izkopavali so le nekaj tednov

Ko bi izkopavanje ne bilo organizirano tako smotno, bi ne mogli zbrati v sorazmerno izredno kratkem času toliko gradiva. Kopati so začeli 17. marca 1938 in že isti dan so odkrili dragoceno kamnito rezilce, pisalnice, s čimer je bila odkrita prva paleolitska postaja pri nas. Kopali so le do 30. marca, naker so morali ustaviti delo zaradi regulacijskih del, 4. aprila so se zopet ustavili kopanja, a 7. aprila je bilo delo prekinjeno. Znanstvenik je poskrbel, da bo kadar koli zopet mogoče nadaljnje raziskovanje nevelikega paleolitskega najdišča s tečajem opisa terena ob ustavitvi dela.

Kako so izkopavali kosti

Pri izkopavanju fosilnih kosti je bila potrebna posebna previdnost. Povedali smo že, da so najprej odkopali plasti nad plastjo, ki je vsebovala mamutove kosti, ne da bi takoj prekopavali tudi to plast. Pazili so, da bi kostem ne škodoval zrak ter da bi se med izkopavanjem preveč ne posušile. Zato so kopali z vso previdnostjo le do njih in zalivali so zemeljsko plast, dokler se niso lotili samega izkopavanja. Kakor rečeno, je bilo treba najprej ugotoviti točno lego ter kraj vsake kosti in v ta namen so najdišče razdelili na kvadratno mrežo na polja podobno kakor kor na šahovnici. Vsaka kost je bila označena s številko. Načrt mreže je bil točen zemljevid najdišča, ki točno kaže, kako je ležalo mamutovo okostje ter v kakšni medsebojni legi so bile posamezne kosti. Ko so se lotili samega izkopavanja, je bilo treba paziti na nešteto stvari. Najpomembnejša je bila seveda ugotovitev, do kam sega fosilni horizont, to se pravi, do kam se rujeva v vodoravni ravnini in do kam v globino. Povedali smo, da so se pri odkrivanju fosilnega horizonta ozirali predvsem na življenjske znake, na barvo plasti. Sebe, ko je bila odkrita vsaj v glavnem vsa poskev horizonta, so jo lah korzdelili na mrežo in začeli izkopavati posamezne kosti, pri čemer so morali biti še posebno previdni. Ze sam nepreviden zamah ali nespreten gib bi lahko povzročil nepopravljivo škodo. Čim se je kost prikazala na svetlo, četudi samo delno — kajti velike kosti so med odkopavanjem šlele iz zemlje, delno pa so bile še v nji — jo je bilo treba takoj zaviti in zavarovati pred škodljivimi zunanjimi vplivi. Najprej so jo ovili s svilenim papirjem, ne da bi odstranili zemljo, ki se je držala, saj je bila tudi ta zemlja za znanstvenika dragocena. Sam papir bi seveda ne mogel dovolj zavarovati; bil je samo pripomoček za pravi ovij. Kost so potem še ovili z juto in to ovoj zalili z mavcem. Tako je bila kost z gradivom vred, ki se je držalo, zavarovana, da se ni moglo nič pokvariti in izgubiti. Pri večjih kosteh, n. pr. pri okli, bi bil ta ovoj še premalo, ker bi ne mogli preprečiti, da bi se kost ne prelomila ali zvila, zato je bilo treba večje kosti še posebej okrepiti. To so naredili tako: na notranji ovoj so pritrdili opaž iz furnirja, okrepljen (armiran) z železnimi palicami. Opaž so ovili z juto in zalili z mavcem. To delo je bilo tem bolj težavno, kajti posamezne kosti je bilo treba okrepiti, oviti ter zaliti z mavcem, ko so se delno tičale v zemlji. Sebe, ko je bil odkopan del kosti dobro zavarovan, so lahko nadaljevali odkopavanje.

Dragoceno gradivo prepeljano v Ljubljano

Tako temeljito zavarovane kosti pred poškodbami so bile končno zbrane in pazljivo so jih naložili na tovorni avtomobil ter odpeljali v Ljubljano. Pravo znanstveno delo se je začelo Sebe v znanstvenikovem laboratoriju. Predvsem je bilo treba pazljivo ravnati s pridobljenim gradivom.

Z enako previdnostjo, kakor so na najdišču ovijali ter zapirali kosti, je bilo treba doma, v muzeju, odvit. Previdno so odstranili ovoj, ki se je lepo odlučil, ne da bi bila kaj poškodovana njegova dragocena vsebina. Zdaj je bil na kosteh glavnosti pesek že suh ter strjen. Z največjo pazljivostjo so ga odstranili s kosti, ga razmočili in izprali z vodo skozi več sit, do najfinejšega. To delo nam poštane razumljivo Sebe, ko nam znanstvenik pove, kaj vse so našli v zemlji, držeci se kosti; številne kamenine in rudnine, semena pradednega rastlina, igle diluvialnih iglavcev (jedene dobe), zobe malih glodalcev in druge dragocene ostaline življenja davnine, kar vse je prava čitanka za znanstvenika o življenju zdavnaj minilih dob. V pridobljenem ginstem pesku, ki se je držal kosti, so tudi iskali kamnito orodje, artefakte, čemu, se ne smete čuditi, saj smo v prvem članku povedali, da je najdeno kamnito rezilce le pičle 3 cm dolgo. Da so pa sprano zemljo res temeljito pregledali, niso bile dovajle oči; vse je šlo pod mikroskop.

Kako so ravnali s kostmi

Posebno skrb so seveda posvetili tudi kostem. Ko so jih temeljito očistili, jih je bilo treba utrditi, preparirati, da jim ne more škodovati zrak ter da so odporne proti bakterijam. Preprijeli so jih s kjejem, ki so ga kosti močno vsrkavale. Da so se kosti kolikor mogoče dobro preprijale s kjejem, so jih tudi segrevali. Potem so jih še prevlekli s parafinom in končno položili s pokostom (lakom). Tako so bile kosti pripravljene za razstavo v muzeju. Toda časoma so jih shranili v kleti, ker ni bilo kredita.

Kako so postavili mamuta na nože

Muzej je torej dobil kosti mamuta, ki so imele posebej vrednost le za znanstvenika; laiki bi ne mogli videti v kosteh »kaj posebnega«, četudi bi bile razstavljene v omarah. Napis bi jih morali opozorjati, za kaj prav za prav gre. Naš znanstvenik nam je pa hotel pokazati mamuta čim bolj nazorno ter tako obogatiti muzej s posebnim privlačnostjo. Ni mnogo tako malih muzejev, kakršen je naš, ki bi se lahko ponašali s takšno znamenitostjo. V resnici pa sploh ni muzeja, kjer bi postavili mamuta na nože iz sorazmerno skromnih

Duhovna bramba in Kolomonov žegen

Dve knjizici, ki sta prevedeni po nemškem izvirniku v slovenščino uživali pred 100 do 200 leti velk ugled med preprostim praznovornim ljudstvom

Ljubljana, 25. junija. Med našim preprostim ljudstvom, zlasti kmečkim, se je ohranil spomin na »Kolomonov žegen« se do današnjih dni čeprav so se knjizice že davno porazgubile. Praznovornje ni niti danes še izkoreninjen in se v prilagoditvi obliki vedno znova pojavlja. Vendar je »Kolomonov žegen« že popolnoma izgubljen kakor kredit. Postal je prazen zvok ali pa zafikšna oznaka za nekaj, kar je brez moči, brez pomena.

Razprava o času in kraju izida

Prvi, ki se je z čema knjizicama bavil, je bil Prečernov prijatelj Matjaž Čop. Zanimala ga je vsebina in čas izida. Glede letnice izida pa so bile njegove ugotovitve le relativne, ker se je kmalu izkazalo, da je izšlo več izdaj obeh praznovornskih knjizic. Za Čopom so se javljali drugi, ki so prišli do drugačnih ugotovitev. Posebno poročilo o stajerski »Duhovni brambi« je leta 1882 napisal dr. Jože Pajk. Čopovo mnenje je ponovil Josip Marn. O stajerski »Duhovni brambi« je kasneje pisal tudi Viktor Steška, nato pa Ivan Grafenauer.

Vrsta mož, ki sta jih zanimali knjizici, se ni zaključila. V njo so se kasneje uvrstila imena naslednjih naših preučevalcev in učnjakov: prof. Fr. Ramovš, J. A. Glonar, dr. Janko Kotnik, prof. Fr. Kidrič in prof. J. Kostial. Nekateri med temi so oprli svoja znanja na novo najdene izdave. Zato so se zamajale vse dotlejane domneve o času in kraju nastanka obeh knjizic.

To je izpodbudilo prof. Ivana Grafenauerja, da se je lotil preučevanja, katere izmed doslej znanih izdaj »Duhovne brambe« in »Kolomonovega žegna« je najstarejša. Zdel je obenem

ostankov kakor pri nas. Prvič je bila pri tej priliki pri sestavljanju mamuta uporabljena metoda prof. dr. Kosa. Način rekonstruiranja okostja predpotopnih živali, kakršen je uporabljen pri mamutu, je odkril naš znanstvenik, ko je sestavljal okostje jamskega medveda. S pomočjo okovja, odnosno železnega ogrodja po tem načinu vstavljajo posamezne kosti v pravilno lego, kamor pač spadajo v naravnih konturah okostja. Kjer je manjkalo del okostja, je sliki dopolnjeval obrisi okovja. Sestavljanje pomanjkljivega okostja pa seveda ni tako preprosto, kakor se morda zdaj komu zdi, ko mamut stoji pred njim. Več mesecev dela se skriva v tem; izdelovanje ogrodja so oddali ključavničarskemu podjetju (Weibel). To delo je bilo zelo kočljivo ter precizno. Delavci so delali neprestano pod nadzorstvom znanstvenika. Lahko rečemo, da je mamut »rasel«. Marsikaj je bilo treba med delom spremeniti, da so bile dosežene povsod pravilne mere in sorazmerje med posameznimi kostmi, da so ustvarili povsem naravne oblike ogrodja, v legi ter držbi okostja v življenju. V ta namen so uporabljali fotografije okostij mamuta iz drugih muzejev, da so lahko narisali dober načrt in okostje pravilno rekonstruirali. Mamut je »rasel« od spodaj navzgor. V muzeju so imeli kovadljo, kjer so avtogeno varili okovje, sestavljali ter po potrebi preurejali ogrodje. Težko je kratko opisati vse delo, ki je trajalo dolge mesece in ki se je začelo jeseni 1941. Sad tega dela je zdaj mamut v svoji veličastni ogromnosti v nazornosti v muzeju. Postavili so ga na noge, reči smemo, da je oživel; oživel je za laika in znanost. — Raziskovalno delo pa tih nadaljujejo v znanstvenem laboratoriju; raziskujejo gradivo posameznih plasti mamutovega najdišča in odkrivajo, urajajo ter ocenjujejo »edove rastlinskega življenja pred približno 20.000 leti. Odpre se ti čudovit pogled, kar pač ni dano vsakemu smrtniku, ko stopiš k mikroskopu, kjer dela prof. Budnarjeva; zazreš peščico dreves, ki je raslo pred tisočletji; še bolj čudovita je rastlinska dilača iz tiste dobe. In koliko lepote se odkriva v vsem tem, v čudevitih stvaritvah narave, v lesnih staniščih v davni živih dreves! Z nemiš splošnavanjem začneš gledati na višje znanstvenikovo delo in presunjen zapuščas njegov laboratorij.

Praznovorje je staro kakor človek in rod

Grafenauerjeva razprava je zelo občirna in temeljita. S podrobnostmi se v tem okviru ne moremo baviti. Povzeli bomo le nekatere za naš krog bralcev zanimive ugotovitve.

Praznovornje, ki je prišlo do izraza v »Kolomonov žegen« in »Duhovni brambi«, ima zelo stare korenine. Lahko bi rekli, da je praznovornje sploh staro toliko kakor človek in rod. Magične črke in »sehnice« so poznali po naši vodnosti že najstarejši narodi: stari Egipčani, Bablonci, Aramejci in drugi. Vplivali so na Grke in Rimljane. Preko njih jih je spoznala kasneje vsa krščanska Evropa, ki je zjemala še iz drugega vira, iz srednjeveške judovske Kabbale. Pod vplivom teh so nastajali praznovornski zagovori tudi v »Kolomonov žegen« in »Duhovni brambi«, ki sta bili v izvirniku natisnjeni najprej v nemškem jeziku. Nekateri obrzci zagovorov so nastali tudi pod vplivom starega ljudskega praznovornja, ki je bilo v svojih osnovah še pagansko, v oblikah pa pokrščenjeno. Praznovornje se zlorabljalo evangelijski verzi iz psalmov in včasih tudi prave molitve.

Pomoč proti sovražnikom in na potovanjih

»Kolomonov žegen« je knjizica dobila ime po »visokem svetem žegen«, ki je natisnjen v 23. poglavju, in je bil baje »do Colemone papasava venka dan«. V izvirniku se je naslov glasil: »Colemone-Shegen«. S Kolomonovim žegenom naj bi si človek pomagal v vojski proti sovražnikovemu orožju in z božjo pomočjo in pomočjo svetnikov prislil duhove, da mu prinesejo de-

Konjeniški oddelki Italijanske armade v Rusiji jahajo preko step vzhodnega bojišča

narja ali pokažejo zaklade. »Kolomonov žegen« je bil namenjen v prvi vrsti vojakom, »Duhovna bramba« sicer tudi prosti Boga varnosti pred sovražnikovim orožjem, obljuba pa človeku tudi, da, kdor katero izmed njenih molitev pri sebi nosi in jo pobožno »žebra«, »kna bo skus shout konzhan bel ubit gratau«. V splošnem pravi varstva pred vsemi življenjskimi in duhovnimi sovražniki. Namenjena je predvsem popotnikom. Prav tako je tudi drugi del »Duhovne brambe« namenjen ljudem zoper njihove sovražnike. Če je bila popotniku vendarle usojena smrt sredi potovanja, mu je »Duhovna bramba« priporočala zavetnike za smrtno uro.

Kuovali so ju najbolj romarji in vozniki

Dolga potovanja so naši predniki podzemeli, ko so romali na cerkevna božja pota v Köln, Aachen in Trier. Kraji, ki so navedeni v praznovornskih knjizicah kot tiskarskih krajev, pričajo, da so izdajatelji in tiskarji spekulirali prav na te romarje kot kupce. V nekem nemškem izvirniku z naslovom »Geistlicher Schilde« je zapisano celo, da je izšel z dovoljenjem škofijske cenzure, kar pa je bilo seveda izmišljeno. Prav tako so v zvezi z romarji tudi letnice posameznih izdaj. Ujemajo se z letnicami romani v Köln. Izšle so običajno ali

v samem letu romanja ali pa leto prej. Elsec razprave označuje to vzporednost takole:

»Stari pregovor« Kjer Bog svojo cerkev postavi, tam tudi hudič svojo kapelico pritisne« je veljal pač tudi tu: zakotni založniki in kramarji so nedvomno z uspehom računali s praznovornjem in lahkovernostjo marsikaterega kelmoranjkega romarja. Razen romarjev so bili dobri odjemalci za »Duhovno brambo« tudi vozniki tovorniki, si so prišli do veljave zlasti v času Napoleonove Ilirije. Prevažali so blago z Ilirskih provinc v Italijo in narobe. Kolomonov žegen pa se je najbolje prodajal, ko je bilo veliko vojn. Vse to vodi v zvezi z drugimi podatki pisca razprave do sklepa, da je bil »Kolomonov žegen« prvič tiskan med Karlovo turško vojno (1736—1739), morda pa tudi šele za prve ali druge vojke za Slezijo (1740—1742, 1744—1745). »Duhovna bramba« je bila prvič tiskana po vsej verjetnosti l. 1747 (ali 1754). Obe je natisnila ista tiskarna. Nato je l. 1810 ljubljanski tiskar Eger ponatisnil prvi »Duhovno brambo«. Posnetek iste je bil izdan l. 1820 v Gradcu. Deset let kasneje pa prav tako v Gradcu posnetek prvega »Kolomonovega žegna«. Obe je natisnila tiskarna Kienreich v Gradcu. Stajerska izdaja »Duhovne brambe« je bila tiskana okoli l. 1835.

Tudi ženske so iskale zaklade

Sreča in tragedije po pustolovčinah hrepenočih žensk

V vseh časih in vseh delih sveta so možili z menjačico se srečo iskali zaklade, ki naj bi bili po večkrat zelo dvomljivih ustinih izročil zakopani v zemlji. Pa ne samo možiki, temveč tudi pogumne in za pustolovščine navdušene ženske, so iskale zaklade, samo da se o njih malo piše in govori. Naj omenimo samo nekaj takih žensk.

Leta 1920 je dobila Irka Dorothy Warns od kulturno-školske vlade dovoljenje izsušiti malo svetlo jezercje Gustavita; kjer naj bi ležalo na dnu več zabojev zlatine in drugih kamnov, torej zaklad neprecenljive vrednosti. Warnsova je ustanovila v ta namen delniško družbo in prevzela vodstvo ekspedicije, ki je jezercje res izsušila. Na dnu so res našli drage kamne vedlane v zlato. Toda vrednost zlata še daleč ni bila tako velika, kakor so upali. Dobiček gelniške družbe je bil neznamen, ker so bili stroški za izsuševanje jezera precej visoki.

Istega leta se je napolnila neka francoska ekspedicija na Kokosov otok, da bi iskala sloveči zaklad, ki naj bi ga bili tam zakopali morskari roparji. Ekspedicija pa ni našla nobenih sledov na zakladu, pač pa je naletela na žalostno odkritje. V nekem zalivcu so namreč našli napoli potopljen parnik Vigilant, ki je bil odplul dve leti prej z osmimi ženskami na krovu iz Mehike in brez sledu izginil. Osem pogumnih in pustolovščin željnih Mehikank je bilo krenilo na Kokosov otok, kjer so hotele poiskati pravični zaklad. Sreča jim pa ni bila mila. Doživele so brodolom in vseh osem je izgubilo življenje.

Pred 25 leti je trdil romanopisec Le

Queux, da je našel kraj, kjer naj bi bil Philipp Ash Masters skril bogate zaklade, ukradene iz cerkev. Ženska Alice Doufour je bila tako navdušena za pustolovščine, da je sklenila prepričati se na kraju samem koliko je na tem resnice. Uspeh je prekosil vsako pričakovanje. Doufourjeva je našla več milijonov vredne dragocenosti. Vse je pa vrnila cerkvam, iz katerih so bile ukradene, ne da bi sama zahtevala le najmanjšo odškodnino ali nagrado.

Tudi Holandski Merij Holden se je posrečilo najti več milijonov vreden zaklad, ki je bil zakopan nad 140 let na otoku Ameland. Tragična usoda je doletela drugo iskalko zakladov Eleonoro Sedy. Nad tri leta je iskala zakopane zaklade, o katerih je izkajevala neka vedeževalka, da so skriti na nekem otoku v Bengalskem zalivu. Namesto zakladov je pa našla končno tragično smrt.

Pegasti legar v Turčiji

Pegasti legar se je razširil iz Istanbula na neko vas pri Brusu na južni marmarski obali. Vas so izolirali in temeljito razkužili. V Istanbulu oblasti strogo nadzorujejo trgovino s starimi oblekami, ki je praktično sploh prepovedana. Zdravstveni ukrepi zahtevajo visoke stroške in zato bo morala mestna občina najti nove vire dohodkov. V južni Anatoliji epidemija pegastega legarja pojema. V Adani zadnje dni ni bilo nobenega novega primera.

Inseriraj v SLOV. NARODU!

P. G. WODEHOUSE:

8

Mala Pepita

Humorističen roman

»Ali smem biti z vami povsem odkrita?« je vprašala gospa Sheridanova.

»Seveda, Kar govori.«

»Nu, torej vam povem, da je po mojem mnenju vpliv gospe Fordove na Ogdena najslabši, ki si ga je moči misliti. Zelo se mi smili, a mojega prepričanja to ne more izpremeniti. Če je Ogden tak, kakršen je, je to samo materina zasluga. Ona je tista, ki ga je razvabila, s tem, da mu je v vsem ustrezala in mu venomer prizanašala, ne da bi se le enkrat uprla njegovim muham, tako da je nazadnje postal... Skratka, da je postal oduren, kakor sami pravite.«

Cintija se je zasmejala.

»Oh, bežite,« je rekla, »materinsko ljubezen sem omenila samo zato, ker ste se mi zdeli ženska, pri kateri to kaj zaleže. Pustiva to zdaj ob strani in govoriva kratko in malo o poslih.«

»Ne razumem vas.«

»Tako me boste razumeli. Ne vem, ali mislite, da sem odpeljala Ogdena iz gole ljubzno do gospe Fordove. Ne: res je. Nesto imam rada, a tolikanj rada je nimam. Hotela sem le zaslužiti denarja,

mного in hitro, tem bolj, ker nimam nikogar, da bi ga služil namesto mene. Na svojce se ne morem opirati. Oče mi je zdavnaj umrl, mati pa je... zmaj. Po tem takem...«

»Nehajte,« ji je segla gospa Sheridanova v besedo. »Ne vem, čemu mi pripovedujete vse to.«

»Pač, veste. Ne vem, koliko plače vam daje gospod Ford, mislim si pa, da ne more biti kdo ve kako knežja. Zakaj ne bi torej prestopili na najino stran? Gospa Fordova bi vam dala ves svet, če bi ji omogočili, da dobi svojega Ogdena nazaj.«

»Človek bi mislil, da me skušate podkupiti,« je menila gospa Sheridanova.

»Če je tako, tedaj videz ne vara,« je Cintija odvrnila. »Vaš vtis je pravilen.«

»Z Bogom torej.«

»Nikar ne bodite neumni!«

Vrata so se zaloputnila.

»Pridite vendar nazaj!« je zaklicala Cintija in stopila proti vratom, kakor bi hotela planiti za tajnico; nato pa se je premislila, se zasmejala in znova sedla ter jela čitati svojo ilustrirani list.

Čez nekaj časa so se vrata spalnice odprla in pokazala se je gospa Fordova, ki si je z žepno rutico brisala oči. Cintija jo je pogledala.

»Silno se mi smiliš, Nesta,« je dejala.

Gospa Fordova je stopila k oknu in pogledala venkaj. Nazadnje je odgovorila:

»Ne boj se zame,« zrušila se ne bom, če ti je to na misli. Prav nič mi ni mar. A vsa reč dokazuje, da je načrt izvršljiv.«

Cintija je obrnila stran v svojem listu.

»Pravkar sem skušala nekoga podkupiti.«

»To se pravi? Kaj misliš reči?«

»Oh, samo to, da sem v tvojem imenu obljubila in prislegla tisti tajnici, gospe Sheridanovi, sam Bog si ga vedi, če bi nama hotela pomagati. Pa je bilo bob ob steno. Rekla sem ji, naj nama prej ko mogoče vrne Ogdena iz rok v roke, razumeš? Ona pa me je prebodla z očmi in odšla.«

Gospa Fordova je nestrpno skomignila z rameni.

»Oh, pusti jo, naj gre kamor hoče! Diletantje se mi gabijo.«

»Hvala, dragica,« je dejala Cintija.

»Dobro vem, da si storila, kar si le mogla; za diletantko si se kar sijajno odrezala. Ali, vidiš, diletantki ne doseže pravega uspeha. Tako na primer je bilo nekaj samoumevnih zahtev previdnosti, ki sva jih pustili v nemar. Treba nama je torej strokovnjaka, ki se poklicno ukvarja z ugrabljanjem otrok. Recimo, moža, kakršen je Smooth Sam Fischer.«

»Kdo? Ne zameri, draga Nesta, a zdi se mi, da tega gospoda ne poznam.«

»On je bil tisti, ki je skušal ugrabiti Ogdena že pred nekaj leti, ko smo bili v New Yorku; vsaj policija je je obdolžila, čeprav mu ni mogla dokazati. Naslednje leto, v Chicagu, je izvršil enak poskus nekdo drug, strašen človek, o katerem je policija trdila, da se piše Buck Mac Ginns.«

»Sveta nebesa! Kakor vidim, je postalo ugrablje-

nje Ogdena priljubljen sport. In jaz sem se imela za pionirko!«

Nekakšen ponos je zazvenel v glasu gospe Fordove, ko je odgovorila:

»Mislim, da ga v Ameriki zlepa ni dečka, ki bi bilo treba tako skrbno paziti nanj kakor na Ogdena. Zamisli si, da so mu ugrabili vzdeli celo poseben priimek. »Malo Pepito« ga imenujejo. In res je bil vreden zlata. Več let ga nismo smeli pustiti izpred oči, ne da bi ga opazoval detektiv.«

»A gospod Ford ne dela zdaj, kakor je videti, nič takega več. Nikjer nisem opazila takega detektiva. Morda misli, da jih v Angliji ni treba, ali pa se je zanašal na gospoda Brosterja. Ubogi Reggie!«

»To je bilo od gospoda Forda zločinska nemarnost,« je odgovorila gospa; »a zdaj si bo vsaj zapomnil. V bodoče bo previdnejši in ne bo več puščal Ogdena na ponudbo vsakomur, kdor ga hoče vzeti.«

»Kar pa, mimogrede bodi rečeno, ne olajšuje naine namere!«

»Oh, zdaj nimam nobenega upanja več!« je malodušno vzdihnila gospa Fordova.

»Jaz pa še vedno upam,« je odvrnila Cintija.

V glasu ji je zazvenelo nekaj takega, da se je gospa Fordova mahoma obrnila in jo pogledala. Naj se je še tako domišljala ali vsaj kazala, kakor da se je vdala v usodo, je bila vendar odločna žena; pravkarinji poraz jo je bil sicer potrli, toda volje ji ni bil uničil.

»Cintija! Kaj hočeš reči? Na kaj namigavaš?«